

پیوست - شیوه نامه (پیشنهادی) نحوه ی ارائه ی گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود

(در رشته های کارشناسی رسمی دادگستری)

مقدمه

در دو دهه ی گذشته نقش دارایی های نامشهود به عنوان مهمترین دارایی های شرکت ها و کسب و کارها^۱، بیش از پیش مطرح شده و ضرورت پرداختن به موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود در کسب و کارهای فعال در حوزه های مختلف صنعت، خدمات و فناوری در کنار نقش این دارایی ها در شرکت های نوپا و دانش بنیان، اهمیت این حوزه از ارزش گذاری ها را در صلاحیت های کارشناسی رسمی دادگستری، تحلیل و بررسی های کارشناسی و اجرای قرارهای کارشناسی مرتبط و همچنین ارائه ی نظریه های کارشناسی مستدل، قابل دفاع و استنادپذیر مورد تاکید قرار داده است.

آنچه که ارزش گذاری دارایی های نامشهود را از سایر دارایی ها (دارایی های مشهود) متمایز نموده است، ماهیت غیرعینی آن در کنار ویژگی های این دسته از دارایی ها (مزیت رقابتی ناشی از آن ها، چرخه ی عمر و دشواری در تقلید و استفاده از دارایی های نامشهود و سایر موارد) می باشد. این وجوه تمایز دارایی های نامشهود در مقایسه با دارایی های مشهود، مارا ناگزیر به استفاده از رویکردهای متفاوت در ارزش گذاری این دسته از دارایی ها نموده است. بایستی در نظر داشت که از دیدگاه کارشناسی رسمی دادگستری؛ موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود مستلزم تحلیل و بررسی کارشناسی و دستیابی به اطلاعات، احصاء و طبقه بندی انبیا دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری و رویکرد مناسب ارزش گذاری (با توجه به اطلاعات، مستندات و تحلیل های صورت گرفته) و ارائه ی نظیر کارشناسی قابل دفاع و استنادپذیر بوده و در نهایت کارشناس مسئول گزارش ارائه شده^۲ و پاسخگو خواهد بود^۳. در این شیوه نامه قصد بر آموزش نحوه ی ارزش گذاری دارایی های نامشهود نمی باشد، بلکه سعی شده تا ضمن توضیح موارد و نکات حائز اهمیت در این حوزه از ارزش گذاری ها، چارچوبی برای ارائه ی نظریه های کارشناسی و نکاتی که می بایست در گزارش های کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود رعایت گردند، در اختیار قرار داده شود.

گرددش کار تهیه شیوه نامه ارزش گذاری دارایی های نامشهود

^۱ کسب و کار به الگو و روش کسب درآمد توسط یک واحد تجاری، خدماتی و نظایر آن اطلاق می شود.

^۲ در اینجا منظور از گزارش ارائه شده؛ کلیه داده ها، رویکردهای ارزش گذاری، ملاحظات مربوط به رسیدن به ارقام برآوردی و سایر ملاحظات مطرح در گزارش کارشناسی می باشد. این موضوع یکی از مهمترین نقاط تمایز گزارش کارشناسی رسمی دادگستری ارزش گذاری دارایی های نامشهود با سایر گزارش های ارزیابی در این حوزه می باشد.

^۳ پاسخگو بودن کارشناس؛ شرایط، ملاحظات و چالش هایی را در انتخاب رویکرد ارزش گذاری با توجه به موضوع کارشناسی و همچنین رعایت مواردی در خصوص قرار و درخواست کارشناسی، مطرح می نماید. به نظر می رسد که می توان شرایط و کاربرد ارزش گذاری را با توجه به موضوع قرار و درخواست کارشناسی رسمی دادگستری؛ مهمترین موضوع در تعیین دارایی های نامشهود و انتخاب رویکرد مناسب در ارزش گذاری آن ها، در نظر گرفت.

در تهیه و ارائه ی شیوه نامه، ضمن انجام مراحل زیر، ملاحظات اشاره شده نیز مورد توجه قرار گرفته اند:

- آشنایی با دارایی های نامشهود و ویژگی های آن ها، انواع دارایی های نامشهود، طبقه بندی آن ها و شرایط احصاء دارایی های نامشهود در موضوع ارزش گذاری
- مرور و توجه به دستورالعمل ها و ابلاغ های سازمان های مرتبط با موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود
- آشنایی با انواع رویکردهای متداول در ارزش گذاری دارایی های نامشهود
- تحلیل کسب و کار، بازار و ریسک پذیری در رسیدن به ارقام برآوردی موضوع کسب و کار
- نحوه ارائه ی گزارش کارشناسی در حوزه ی ارزش گذاری دارایی های نامشهود و درج ملاحظات مطرح در خصوص موضوع ارزش گذاری
- نحوه ی جمع آوری مستندات و اطلاعات موضوع ارزش گذاری، درج آن ها در پیوست های گزارش و قابلیت دفاع و استنادپذیری گزارش کارشناسی ارزش گذاری صورت گرفته
- بارگذاری اطلاعات گزارش کارشناسی در کاربرگ (نمونه) ارزش گذاری دارایی های نامشهود
- انتخاب کارشناس یا هیئت کارشناسی برای اجرای موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود

برای امکان استفاده بهتر از شیوه نامه، مطالب در دو بخش (بخش اول – مبانی گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی نامشهود) شامل ملاحظات مطرح در ارائه ی گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود به همراه درج انواع، طبقه بندی، انتخاب رویکرد مناسب در برآورد ارزش دارایی نامشهود و بخش دوم – فرآیندها، مراحل و درج اطلاعات در گزارش ارزش گذاری دارایی نامشهود (شامل مراحل جمع آوری اطلاعات، تحلیل آن ها و استفاده در موضوع ارزش گذاری و درج اطلاعات مهم و ضروری در هر مرحله و در گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی نامشهود)) ارائه شوند.

بخش اول – مبانی گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی نامشهود

در این بخش ضمن ارائه ی پاره ای از ملاحظات مطرح در گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی نامشهود؛ سعی شده تا با رویکرد درج اطلاعات مرتبط با موضوع گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود، مطالب مهم و حایز اهمیت در خصوص انواع، طبقه بندی و انواع رویکردهای ارزش گذاری دارایی های نامشهود ارائه شوند.

ملاحظات و نکات مطرح در گزارش کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود

در ارزش گذاری دارایی های نامشهود و ارائه ی آن در گزارش های کارشناس رسمی دادگستری^۴ می بایست ملاحظات و نکات زیر مورد توجه قرار گیرند:

^۴ از این پس در مواردی که موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود شرح داده می شود؛ منظور صلاحیت ارزش گذاری دارایی های نامشهود در رشته های کارشناسی رسمی دادگستری می باشد

- تعریف دقیق و واضح از دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری
- کاربرد ارزش گذاری دارایی های نامشهود انجام شده؛ تاریخ ارزش گذاری و اعتبار گزارش ارزش گذاری
- مشخص نمودن رویکرد یا رویکردهای مورد استفاده در ارزش گذاری دارایی های نامشهود موضوع گزارش کارشناسی

- تفکیک و تعیین دارایی های نامشهود و حتی الامکان طبقه بندی آنها در موضوع ارزش گذاری
- ارائه مستندات و اطلاعات مورد استفاده در ارزش گذاری دارایی های نامشهود موضوع گزارش (این مستندات و اطلاعات می بایست تا حد امکان قابل استناد و راستی آزمایی باشند)
- از آنجایی که یکی از متداول ترین رویکردها در ارزش گذاری دارایی های نامشهود؛ روش تنزیل وجوع نقدی آتی (رویکرد درآمدی) و استفاده از ارقام پیش بینی شده (درآمد / هزینه) آتی می باشد، لذا همواره تاکید بر آن است که ارقام و برآوردهای صورت گرفته در این روش براساس اطلاعات و مستندات استخراج شده از منابع معتبر؛ با در نظر گرفتن شرایط کسب و کار، تحلیل کسب و کار و بازار، تحلیل شرایط موثر در تحقق ارقام برآوردی؛ در کنار استفاده از پیشینه مالی کسب و کار، انجام شود. لازم به ذکر است که همواره شرایط حاکم بر بازار و ارزش بازار در موضوع ارزش گذاری، می تواند از معیارهای رسیدن به برآورد ارزش دارایی های نامشهود مورد استفاده قرار گیرد (حرکت به سمت ایجاد و بکارگیری کاربرگ های گزارش های کارشناسی در موضوع های ارزش گذاری و در رشته های مختلف کارشناسی، بویژه ارزش گذاری دارایی های نامشهود نیز با این هدف صورت گرفته است).

- بحث در خصوص ملاحظات مطرح در موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود در گزارش های کارشناسی (مانند؛ طول عمر دارایی، شرایط انتقال دارایی و مالکیت آن، افشای ملاحظات مطرح در خصوص دارایی ها و سایر موارد)

- در مواردی که موضوع ارزش گذاری چند رشته کارشناسی را شامل می گردد، می بایست ضمن احصاء و تفکیک دارایی های نامشهود در هر رشته، نسبت به ارزش گذاری آنها اقدام نمود. یکی از چالش های مطرح در این خصوص، پرهیز از ارزش گذاری یک دارایی در بیش از یک رشته در کنار استفاده از رشته (ها)ی کارشناسی مناسب می باشد.

با توجه به توضیحات ارائه شده و همچنین ملاحظات مطرح در ارائه گزارش های کارشناسی با موضوع و یا حاوی ارزش گذاری دارایی های نامشهود؛ در ادامه ضمن ارائه توضیح مختصری در خصوص دارایی های نامشهود، ویژگی های آنها، انواع طبقه بندی این نوع از دارایی ها و رویکردهای معتبر ارزش گذاری دارایی های نامشهود و با هدف درج در گزارش های کارشناسی در این حوزه، شرح داده شده است.

دارایی های نامشهود؛ ویژگی ها و طبقه بندی آنها

دارایی های نامشهود به ماهیت غیرعینی آنها شناخته شده و دارای ویژگی های زیر می باشند:

- جداشدنی می باشند؛ مستقل از کل دارایی موضوع ارزش گذاری، قابل نقل و انتقال و معامله می باشند؛
- دارای دوام و پایدار می باشند؛ به عبارت دیگر در تاریخ ارزش گذاری و صرف نظر از طول عمر مفید آنها (طول عمر معین یا غیرمعین) قابل احصا و ارزش گذاری می باشند.
- منجر به ایجاد مزیت رقابتی برای کسب و کار موضوع ارزش گذاری می شوند و یا به عبارت دیگر؛ از طریق آنها جریان های درآمدی و درآمدزایی برای کسب و کار ایجاد می شوند؛
- یکی از مهمترین چالش ها در ارزش گذاری دارایی های نامشهود؛ تشخیص و احصا انواع دارایی های نامشهود در موضوع ارزش گذاری می باشد. از این رو و با توجه به محل قرار داشتن دارایی ها؛ می توان آنها را در گروه های زیر طبقه بندی نمود:
- دارایی نامشهود ناشی از نیروی انسانی (مزیت رقابتی ناشی از دانش، تجربه و مهارت های نیروی انسانی و سایر موارد مرتبط با آن)
- دارایی نامشهود سازمانی (بلوغ فرآیندی، سامانه های فناوری اطلاعات و سایر موارد مرتبط با آن)
- دارایی های نامشهود محیط خارج از سازمان (مشتریان و ذینفعان و تامین کنندگان، تبلیغات و بازاریابی، برند و سایر موارد مرتبط با آن)
- پس از احصاء دارایی های نامشهود موضوع کسب و کار؛ و به منظور تسهیل در ارزش گذاری آنها به نظر می رسد که دسته بندی آنها در دسته هایی که از نظر ماهیت تاثیر در کسب و کار نقش های مشابهی را ایفاء نمایند؛ می تواند بسیار موثر باشد. از این رو دسته های (طبقه بندی های) زیر برای انواع دارایی های نامشهود در نظر گرفته شده اند:
- طبقه بندی فنی و فناوری (ارزش نیروی انسانی، بلوغ سازمانی، اسرار تجاری و اختراعات ثبت شده، مجوزها و پروانه های بهره برداری و سایر موارد)
- طبقه بندی فناوری اطلاعات (سامانه های نرم افزاری و مبتنی بر فناوری اطلاعات، داده های طبقه بندی شده، و سایر موارد)
- طبقه بندی بازاریابی و تبلیغات (اطلاعات مشتریان در دسترس، اطلاعات ذینفعان و تامین کنندگان، برند، مدل ها و سکوها بازاریابی و تبلیغات کسب و کار، کانال های تبلیغات در شبکه های اجتماعی و سایر موارد)

^۵ اگرچه به نظر می رسد پاره ای از شرایط و ویژگی های در موضوع ارزش گذاری موثر می باشند ولی با توجه به شرایط انواع دارایی های نامشهود، نمی توان آنها را به عنوان یک دارایی تعریف نمود. می توان به شرایط و ویژگی هایی نظیر موقعیت مکان ملک، دسترسی پذیر بودن در ارزیابی ساختمان و همچنین استفاده از روش های بروز توسعه و پیاده سازی سامانه های نرم افزاری (در کنار استفاده از ابزارهای بروز) و نظایر آنها اشاره نمود. در این گونه موارد، این شرایط و ویژگی ها خود دارایی نبوده ولی بر ارزش گذاری دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری موثر می باشند که ضمن تشریح آنها در گزارش، در تحلیل کسب و کار و شرایط و رویکرد (های) ارزش گذاری به آنها پرداخته خواهد شد.

- طبقه بندی مبتنی بر قرارداد (آن دسته از دارایی های نامشهود که ناشی از قرارداد می باشند؛ مانند حق امتیاز بهره برداری از چاه آب، پست برق فشار قوی، حق دسترسی و استفاده از گذر اختصاصی و سایر موارد)
 - طبقه بندی مبتنی بر هنر (آن دسته از دارایی های نامشهود که به نوعی در ارتباط و یا وابسته به هنر می باشند؛ مانند تابلو و اثر هنری، خطاطی، ایده های هنری و سایر موارد)
 - البته اداره درآمد داخلی (دارایی) آمریکا (IRS) طبقه بندی نسبتا مشابهی از انواع دارایی های نامشهود و در هفت بخش بشرح زیر ارائه نموده است:^۶
 - نرم افزارهای رایانه ای
 - ثبت اختراع ها، اختراع ها، فرمول ها، فرایندها، طرح ها و الگوها، اسرار تجاری، یا دانش چگونگی انجام پروژه با فعالیت های مرتبط با موضوع کسب و کار
 - حق نشر و تالیف، موزیک و آثار هنری
 - علائم تجاری، نامه های تجاری، یا برند
 - حق امتیاز تجاری، مجوزها و قراردادها
 - روش ها، برنامه ها، سیستم ها، فرایندها، فعالیت های تبلیغاتی، تحقیق و بررسی بازار، مطالعات بازار، پیش بینی، تخمین ها، نیروی کار آموزش دیده، مشتریان دردسترس، یا داده ها و اطلاعات فنی
 - سایر موارد مشابه (ارزش آن ها به دلیل ماهیت و ویژگی غیرعینی آن ها ایجاد شده و بشود)
- در ادامه ضمن تشریح انواع رویکردهای متداول و شناخته شده در ارزش گذاری دارایی های نامشهود و ویژگی های هر یک؛ رویکردهایی که در گزارش های کارشناسی مورد استفاده قرار گرفته و می گیرند؛ مطرح شده اند.

رویکردهای متداول در ارزش گذاری دارایی های نامشهود

ارزش به معنی مبلغی است که برای یک دارایی پرداخت نموده و یا پرداخت می نماییم و به عبارت دیگر؛ ارزش کسب و کار مبلغی است که با در نظر گرفتن آن، حاضر به تعامل و سرمایه گذاری در آن کسب و کار می شویم. اهمیت ارزش گذاری دارایی نامشهود در برآورد ارزش کیفی یک دارایی به ارزش کمی آن می باشد. بادر اختیار داشتن ارزش کمی دارایی نامشهود؛ قادر به معامله دارایی، انتقال و سرمایه گذاری بر روی آن دارایی نامشهود و همچنین ارزیابی کسب و کار می باشیم.

^۶ دارایی های نامشهود در سه حوزه نیروی انسانی، دارایی ارتباطی (خارج سازمان) و فرآیندها سازمانی (داخل سازمان) وجود داشته و قابل احصاء می باشند. برای سهولت در طبقه بندی و ارزش گذاری انواع دارایی های نامشهود، آن ها را در پنج طبقه بندی، فنی و فناوری، فناوری اطلاعات، بازاریابی و تبلیغات، مبتنی بر هنر و مبتنی بر قرارداد بررسی و ارزش گذاری می کنند. البته با توجه به موضوع ارزش گذاری و مورد استفاده آن، هریک از انواع دارایی های نامشهود در پنج طبقه بندی اشاره شده، می توانند به تفکیک ارزش گذاری و در گزارش ارائه شوند.

هریک از رویکردهای برآورد ارزش دارایی نامشهود دارای ویژگی هایی هستند که با توجه به ماهیت و طبقه بندی انواع دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری، از آن ها در برآورد ارزش دارایی های نامشهود حوزه هایی مانند ساختمان و تجهیزات و سایر حوزه ها استفاده می شود. سه مورد از رویکردهای متداول و پذیرفته شده توسط اغلب کارشناسان و ارزیابان دارایی های نامشهود (رویکردهای هزینه، بازار و درآمد)، بسیار شبیه رویکردهایی است که در ارزیابی دارایی واقعی و قابل لمس مورد استفاده قرار می گیرند. اما، تفاوت های مهمی در شیوهی استفاده از رویکردهای ارزش گذاری دارایی های نامشهود و مالکیت معنوی در مقایسه با رویکردهای مطرح در ارزیابی دارایی های مشهود وجود دارند. مهمترین این تفاوت ها عبارتند از:

- محدودیت ها و شرایط مطرح هنگام ارزیابی دارایی های نامشهود می توانند با شرایط ارزیابی دارایی مشهود، کاملاً متفاوت باشند. از آن جمله می توان به مالکیت بر دارایی نامشهود، طول عمر دارایی و شرایط استهلاک پذیر / استهلاک ناپذیر بودن آن ها اشاره نمود.^۷
- ارزیابی دارایی های نامشهود و مالکیت معنوی بیشتر با تاثیرات و چالش های عوامل و محیط های خارجی سروکار دارد. از آن جمله می توان به تحلیل فضای بازار کسب و کار و سهم بازار و رقبا و سایر عوامل و شرایط موثر در ارزش افزینی و رسیدن به سهم بازار بیشتر اشاره نمود.
- توجه به موضوع و کاربرد ارزش گذاری دارایی های نامشهود و مالکیت معنوی در بحث ارزیابی این نوع دارایی ها، بسیار حائز اهمیت می باشد. می توان به انواع موضوع های مطرح در انتقال سرمایه، جذب سرمایه گذار، افزایش سرمایه، انحلال کسب و کار، ارزیابی های مالیاتی و نظایر آن ها اشاره نمود.
- اغلب شناسایی، طبقه بندی و تفکیک دارایی های نامشهود از یکدیگر کار آسانی نمی باشد. این موضوع ناشی از تاثیر انواع دارایی های نامشهود بر یکدیگر و بر کسب و کار می باشد. از جمله ابزارهای مفید در این خصوص می توان به بوم کسب و کار^۸ در کنار ماتریس تاثیرات شبکه ای اشاره نمود.
- در نهایت، ارزش گذاری دارایی های نامشهود و مالکیت معنوی بسیار وابسته به دیدگاه، تجربه و قضاوت فرد متخصص در مقوله ی مورد ارزیابی (ارزش گذاری) می باشد. اصولاً استفاده از رویکردهای مبتنی بر هزینه و ارزش بازار در ارزش گذاری دارایی های نامشهود، بیشتر مورد تاکید قرار گرفته اند. در این دو رویکرد به جای استفاده از ارقام برآوردی و پیش بینی درآمدی کسب و کار، ملاک استفاده از پیشینه ی ارزش گذاری های صورت گرفته و همچنین هزینه ی صرف شده برای ایجاد دارایی نامشهود می باشد.
- توصیه بر درج اطلاعات مربوط به ارزش گذاری دارایی های نامشهود و به تفکیک در موضوعاتی است که شامل چند رشته کارشناسی می باشد. اگرچه ممکن است این مورد کار آسانی نباشد.

^۷ در حوزه ی دارایی های نامشهود به استهلاک واژه ی *Amortization* اطلاق می شود. این واژه در دارایی های مشهود *Depreciation* می باشد.

^۸ *Canvas Business*

بخش دوم – فرآیندها، مراحل و درج اطلاعات در گزارش ارزش گذاری دارایی نامشهود

در ارزیابی دارایی های نامشهود "نکته ای اساسی و کلیدی در مفهوم و مقوله ای مورد ارزیابی دارایی نامشهود است نه در جزئیاتی که می خواهیم ارزیابی نماییم". در اغلب موارد پرداختن به جزئیات در ارزش گذاری دارایی های نامشهود نه تنها کمکی نکرده بلکه به دلیل ایجاد پیچیدگی در احصاء و طبقه بندی انواع دارایی های نامشهود، عملاً انتخاب رویکرد(های) مناسب در ارزش گذاری را ناممکن خواهد نمود.

تحلیل کسب و کار، بازار و ریسک پذیری در رسیدن به ارقام برآوردی

تحلیل کسب و کار به معنی شناخت وضعیت موجود و مقایسه آن با سایر کسب و کارها می باشد. این تحلیل به ما کمک می کند تا بتوانیم مزیت(های) رقابتی کسب و کار را تشخیص داده و ضمن احصاء دارایی های نامشهود، الگویی برای پیش بینی درآمدی، رشد کسب و کار و رسیدن به سهم بازار به دست آوریم.

از جمله ابزارهای مناسب برای شناخت و تحلیل کسب و کار؛ استفاده از مدل بوم کسب و کار^۹ می باشد. این مدل؛ جریان(های) درآمدی، مشتریان، تبلیغات و کانال های ارتباط با مشتریان، تامین کنندگان و سایر ذینفعان مرتبط با کسب و کار و همچنین سایر درآمدها و هزینه های کسب و کار را نمایش می دهد.

همواره توصیه می گردد تا پیش از رسیدن به مدل بوم کسب و کار، ابتدا مدل(های) ارزش آفرینی کسب و کار را تعیین نموده و سپس با توجه به فعالیت های اصلی و پشتیبان در زنجیره ای ارزش کسب و کار به شناخت مناسب تری از کسب و کار دست پیدا نماییم.

مرحله ای بعدی در تحلیل کسب و کار، شناخت سایر رقبا و کسب و کارهای مشابه می باشد. در این مرحله ضمن فهرست نمودن نقاط قوت و ضعف در مقایسه با سایر کسب و کارها، سعی در بررسی و فهرست نمودن مزیت ها در مقابل تهدیدهای سایر کسب و کار داریم. این تحلیل به نام تحلیل^{۱۰} SWOT شناخته می شود. این تحلیل در یک جدول دو در دو که نقاط قوت در مقابل نقاط ضعف و مزیت ها در مقابل تهدیدها درج شده اند، صورت می گیرد.

این تحلیل به ما در رسیدن به ارقام برآوردی و پیش بینی های آتی کسب و کار کمک می کند. بسیاری از ارزش-گذاران، از تحلیل SWOT به منظور بررسی شرایط ریسک پذیری و تحقق ارقام برآوردی استفاده می کنند. این افراد شرایط حاکم بر بازار و همچنین نقاط قوت و ضعف کسب و کار موضوع ارزش گذاری در مقایسه با سایر کسب و کارها را به عنوان عامل مهم در رسیدن به ارقام برآوردی و ریسک های مطرح در آن، در نظر می گیرند.

نحوه ی جمع آوری مستندات و اطلاعات موضوع ارزش گذاری، درج آن ها در پیوست گزارش کارشناسی

همان گونه که پیشتر نیز اشاره گردید؛ مواردی که گزارش های ارزش گذاری دارایی های نامشهود در رشته های مختلف کارشناسی رسمی دادگستری را از سایر گزارش ها متمایز می نمایند، کاربرد گزارش کارشناسی، قابل دفاع و استنادپذیر بودن آن و همچنین رعایت ملاحظات مطرح در ارائه ی گزارش های کارشناسی می باشند.

^۹ Canvas Business Model

^{۱۰} Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threads

گزارش کارشناسی استنادپذیر به گزارشی اطلاق می شود که تحلیل و بررسی های صورت گرفته و نتیجه ی ارزش گذاری در آن مبتنی بر اطلاعات و مستندات معتبر و استخراج شده از منابع و مراجع معتبر داخلی و خارجی صورت گرفته باشد. در پاره ای موارد استفاده از الگوها و روش های استفاده شده برای ارزش گذاری دارایی های نامشهود در سایر گزارش های کارشناسی مورد قبول نیز می تواند به استنادپذیری بیشتر گزارش کمک نماید.

گزارش کارشناسی ارزش گذاری هنگامی قابل دفاع است که در آن ضمن بررسی تمامی جوانب و ملاحظات مطرح در ارزش گذاری و با در نظر گرفتن موضوع ارزش گذاری و کاربرد آن، ضمن احصاء و طبقه بندی کلیه ی دارایی های نامشهود؛ از مناسب ترین روش (ها) برای رسیدن به برآورد مورد نظر، استفاده شده باشد.

آنچه که اغلب در بسیاری از گزارش های کارشناسی (بویژه ارزش گذاری) مورد غفلت و کم توجهی قرار می گیرد؛ این تصور است که تنها ارائه ی نتیجه ی ارزش گذاری و مبلغ آن حائز اهمیت می باشد، در حالی که در این گزارش ها، ارائه ی اطلاعات، مستندات، داده ها و همچنین شرح روش (های) مورد استفاده در ارزش گذاری (معمولا این موارد در پیوست گزارش کارشناسی و خلاصه ی آن در متن گزارش درج می گردند) نقش بسیار مهم و اساسی در استنادپذیر بودن گزارش و قابل دفاع آن ایفاء می نمایند و از سوی دیگر در قابل پذیرش بودن و یا نبودن این دسته از گزارش های کارشناسی بسیار مهم می باشند. توصیه براین است که در خصوص اطلاعات، مستندات داده ها، منبع دسترسی و استخراج اطلاعات و داده ها و همچنین ارجاع به سایر گزارش های کارشناسی و سوابق موجود، ارائه شوند.

لازم به توضیح است که تنها یک رویکرد برای ارزش گذاری دارایی های نامشهود وجود نداشته و با توجه به کاربرد و موضوع ارزش گذاری و همچنین دانش و تجربه ی فرد ارزش گذار می توان یک گزارش کارشناسی ارزش گذاری را بایش از یک رویکرد تحلیل، بررسی و نتیجه ی آن ارائه نمود. بنابراین توجه به ارائه ی مستندات، اطلاعات و داده ها در کنار شرح رویکرد (های) مورد استفاده و دلیل آن ها؛ در این دسته از گزارش های کارشناسی حائز اهمیت می باشند.

نحوه ارائه ی گزارش کارشناسی رسمی دادگستری در حوزه ی ارزش گذاری دارایی های نامشهود

گزارش های کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود با توجه به ماهیت این دسته از گزارش ها و ملاحظات مطرح در آن ها (همان گونه که در بخش قبل این شیوه نامه شرح داده شد) می بایست ضمن رعایت کلیه ملاحظات و نکات مطرح در دستورالعمل ابلاغی شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری در ارائه ی نظریه های کارشناسی، موارد، نکات و توصیه هایی که در ذیل به آن ها اشاره شده را بکار گیرند^{۱۱}. سعی شده توصیه ها از منابع معتبر و شناخته شده، استخراج شوند.

^{۱۱} این دستورالعمل برگرفته از مستند منشتر شده توسط اداره درآمد داخلی (دارایی) آمریکا (IRS) می باشد.

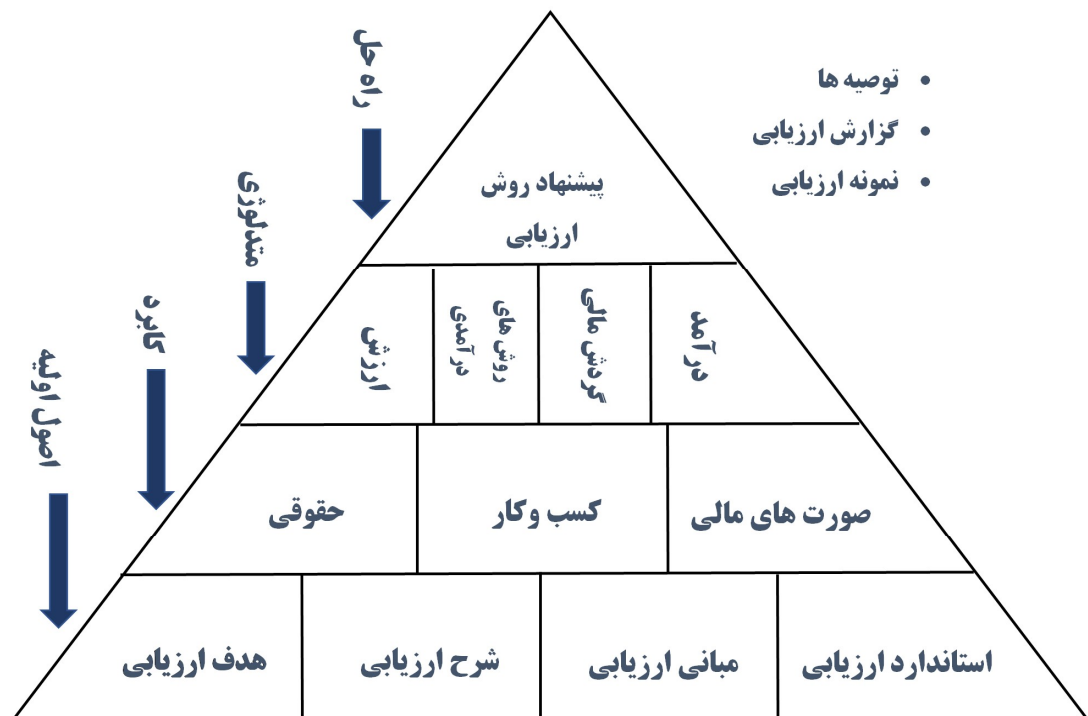
یک گزارش ارزش گذاری موفق در خصوص دارایی های نامشهود شامل کلیه اطلاعات، مستندات و روش های استفاده شده در ارزش گذاری و مشخص نمودن کاربرد گزارش ارزش گذاری، روش ارزش گذاری مورد استفاده، مشخص نمودن پارامترها و معیارها مهم و حیاتی، مستندسازی، تحلیل و ارائه ی سایر اطلاعات مرتبط با ارزش گذاری بسیار مهم می باشد.

نتیجه گیری گزارش ارزش گذاری می بایست ضمن مشخص نمودن موضوع ارزش گذاری، محدوده کار مورد نیاز برای ارزش گذاری را از طریق مشخص نمودن موارد زیر، تعریف نماید:

- دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری
 - ضمن مشخص نمودن دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری، دسته بندی و انواع آن را نیز مشخص نماید. در صورت لزوم دارایی های نامشهودی را که مستلزم ارزش گذاری در یک دسته بندی می باشند را نیز مشخص نماید. با توجه به تعریف ارائه شده در خصوص دارایی های نامشهود، معیارهای ایجاد مزیت رقابتی و ارزش آفرینی دارایی در قالب زنجیره ی ارزش کسب و کار و صنعت را در نظر گرفته و توضیح دهد.
 - منافع ی که بایستی ارزش گذاری شوند (منظور منافع حاصل از دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری می باشد)
 - این منافع بایستی با توجه به زنجیره ی ارزش و طول عمر محصول و کسب و کار و ملاحظات قانونی مربوط به آن، مشخص، ارائه و ارزش گذاری شوند.
 - تاریخ اجرای ارزش گذاری (تاریخ موثر ارزش گذاری)
 - هدف از ارزش گذاری
 - مورد(های) استفاده از ارزش گذاری
 - استاندارد و روش ارزش گذاری
 - فرضیات ارزش گذاری
 - محدودیت های موجود در ارزش گذاری
 - مشخص نمودن دامنه ی ارزش گذاری
 - تعیین و ارائه ی محدودیت ها، توافقنامه ها و سایر عواملی که ممکن است به نوعی بر ارزش گذاری موثر باشند.
 - منابع اطلاعات و مستندات
- در ارزش گذاری منافع، شرایط زیر مورد توجه قرار می گیرند:
- مشخص نمودن نحوه ی مالکیت بر منافع حاصل از دارایی (های نامشهود) (شامل حق امتیاز، قرارداد/ امتیاز بهره برداری و نظایر آنها)

- مشخص نمودن میزان، نسبت، ماهیت منافع حاصل از ارزش دارایی نامشهود برای مالک آن دارایی (مانند بخشی از دارایی، موقعیت مکانی، انحصاری/ غیرانحصاری)
 - ملاحظات مربوط به طول عمر مفید منافع حاصل از دارایی (های) نامشهود موضوع ارزش گذاری همچنین در ادامه توصیه ها و موارد مطرح در گزارش های کارشناسی ارزش گذاری دارایی های نامشهود که در پیش نویس دستورالعمل ارزش گذاری شرکت های نوپا و دانش بنیان تهیه شده توسط معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، آورده شده اند:
 - مبنای ارزش. ارزش گذار باید مبنای ارزش مناسب را برای موضوع ارزش گذاری انتخاب و در گزارش ارزش گذاری افشا نماید.
 - تاریخ ارزش گذاری. ارزش گذار باید تاریخ برآورد ارزش را در گزارش ارزش گذاری افشا نماید.
 - مفروضات ارزش گذاری. ارزش گذار باید مفروضات مهم و شرایط خاص یا غیرعادی مربوط به موضوع ارزش گذاری را به نحو مناسب در گزارش افشا نماید.
 - استفاده موردنظر. ارزش گذار باید توصیف روشن و دقیقی از استفاده موردنظر از موضوع ارزش گذاری را در گزارش ارزش گذاری افشا نماید.
 - استفاده کنندگان. ارزش گذار باید استفاده کنندگان موردنظر گزارش ارزش گذاری را در گزارش افشا نماید.
 - دامنه کار. ارزش گذاری باید دامنه و حدود کار را به نحو مناسب تعیین، اجرا و در گزارش افشا نماید.
 - تشخیص موضوع ارزش گذاری. ارزش گذار باید آنچه که باید ارزش گذاری شود را به وضوح مشخص نماید.
 - داده ها. ارزش گذار باید از داده ها، اطلاعات و ورودی های مناسب و معتبر به شیوه ای روشن و شفاف در فرایند ارزش گذاری استفاده کند.
 - روش ارزش گذاری. ارزش گذار باید از روش های مناسب و معتبر برای تهیه گزارش ارزش گذاری استفاده نماید.
 - اطلاع رسانی. ارزش گذار باید تحلیل ها، نظرات و نتیجه گیری های ارزش گذاری را به شیوه ای واضح به استفاده کنندگان از ارزش گذاری انتقال دهد.
 - نگهداری سوابق. ارزش گذار باید یک نسخه از گزارش ارزش گذاری و سوابق کار ارزش گذاری را برای یک دوره مناسب نگهداری نماید.
- یکی از الگوهای مطرح در پاسخ به موارد مطرح در انتخاب شیوهی (رویکرد) ارزش گذاری دارایی های نامشهود، استفاده از هرم ارزش گذاری است.
- در هرم ارزش گذاری، فرایندها از سطح پایین هرم آغاز شده و هر مرحله اطلاعات و مستندات مورد نیاز برای مرحله بالاتر را ایجاد می نماید. این هرم از چهار لایه ی زیر تشکیل شده است:
- لایه ی مبانی دارایی های نامشهود

- لایه ی کاربرد (مشخصه های) دارایی های نامشهود
- لایه ی متدلوژی های (رویکردهای) ارزش گذاری دارایی های نامشهود
- خروجی و نتایج حاصل از ارزش گذاری (ارائه مستندات، تحلیل های ریسک پذیری و سایر عوامل دخیل در برآورد ارزش دارایی های نامشهود)

Paul Flignor, 2006

هرم ارزش گذاری دارایی های نامشهود

در ادامه به شرح هر یک از لایه ها و موضوعات مرتبط با آن ها پرداخته شده است.

لایه ی مبانی دارایی های نامشهود

این لایه شامل چهار بخش زیر می باشد که در نهایت خروجی این لایه پاسخ به سوالات اساسی در ارزش گذاری دارایی نامشهود مانند مقوله ارزش گذاری دارایی نامشهود و هدف از انجام آن، عمق بررسی دارایی نامشهود، کامل بودن و درنظر گرفتن کلیه شرایط تحلیل و ارزش گذاری دارایی های نامشهود می باشد.

چهار سوال اساسی در لایه ی مبانی ارزش گذاری دارایی های نامشهود عبارتند از:

- هدف از ارزش گذاری (ارزیابی)^{۱۲} – چرا دارایی های نامشهود را ارزیابی می کنیم؟

^{۱۲} Purpose

هدف از ارزش گذاری دارایی نامشهود، تعیین کننده کاربردی است که برای آن اقدام به ارزش گذاری شده است. این هدف ها می توانند شامل یکی از موارد زیر باشد:

○ برای خرید، فروش و یا انتقال دارایی نامشهود^{۱۳} - هدف رسیدن به ارزش دارایی های نامشهود) برای تصمیم به معامله و یا چانه زنی در معامله است.

○ برای تهیه گزارش های مالی^{۱۴} - به منظور ارائه به مجامع سهامداران و یا سازمان های مرتبط انجام می شود.

○ برای کاربردهای قانونی/ حقوقی^{۱۵} - به منظور برآورد خسارت و یا ضرر و زیان ناشی از بهره برداری غیر مجاز، سرقت و یا مواردی از این دست، به دارنده دارایی های نامشهود در مراجع قانونی و حقوقی انجام می شود.

○ امور مربوط به ورشکستگی^{۱۶} - به منظور امکان انجام مراحل ورشکستگی در مراجع قانونی، دانستن ارزش دارایی های سازمان و کسب و کار مورد نظر از جمله دارایی های نامشهود در آن ها، ضروری است.

○ بهره برداری مالی و وثیقه گذاری دارایی های نامشهود^{۱۷} - به منظور امکان جذب سرمایه و اخذ اعتبار از موسسات مالی و همچنین به وثیقه گذاشتن دارایی های نامشهود صورت می گیرد.

○ امور مالیاتی^{۱۸} - مانند هر دارایی دیگر برای ارزش دارایی های نامشهود و درآمد حاصل از آن می بایست مالیات پرداخت شود، لذا ارزش گذاری آن ها از جنبه مالیاتی حائز اهمیت می باشد.

• شرح ارزش گذاری (ارزیابی)^{۱۹} - دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری کدامند؟

هدف احصاء دارایی های نامشهود برای ارزش گذاری و در نظر گرفتن شرایط این ارزش گذاری با توجه به موضوع آن دارایی نامشهود است. انواع دارایی های نامشهود که تحت پوشش قانون قرار داشته و امکان ثبت آن ها وجود دارد، عبارتند از:

○ اسرار تجاری - هزینه و زمان صرف شده توسط کسب و کار برای ایجاد مزیت رقابتی در کسب و کار و درآمدزایی از ایده های نوآورانه، فرآیندهای تولید و توسعه، بازاریابی و فروش و سایر عوامل موثر در زنجیره ارزش کسب و کار.

^{۱۳} Transactional Strategy

^{۱۴} Financial Reporting

^{۱۵} Litigation

^{۱۶} Bankruptcy

^{۱۷} Financing / Securitization

^{۱۸} Tax

^{۱۹} Description

○ ثبت اختراع – اختراع ثبت شده در مراجع قانونی و ارائه اطلاعات و مستندات مورد نیاز برای ثبت.

○ حق انتشار – ایجاد و مالکیت نسخه اصلی محتوای مورد نظر برای در اختیار داشتن حق انتشار و ثبت و تکمیل اظهارنامه های مربوطه در مراجع مورد نظر.

○ علائم تجاری – استفاده در کسب و کار و شناخته شده بودن کسب و کار با آن علامت تجاری (معمولاً امکان ثبت علائم تجاری در سازمان های قانونی وجود دارد).

آنچه که اهمیت دارد این است که دارایی های نامشهود موضوع ارزش گذاری محدود به آنهایی که در بالا اشاره شد، نمی گردند. بخش زیادی از دارایی های نامشهود از نظر قانونی امکان ثبت نداشته ولی در ارزش گذاری اهمیت دارند که می توان به مواردی مانند: تجربه و تخصص پرسنل (نیروی انسانی)، دانش درون سازمان و فرآیندهای مدیریتی (بلوغ فرآیندی و سازمانی) و سیستم های اطلاعاتی مورد استفاده و نظایر آن ها، اشاره نمود.

- مبانی ارزش گذاری (ارزیابی)^{۲۰} – دارایی نامشهود در آینده برای چه منظوری مورد استفاده قرار خواهد گرفت؟ هدف شناخت نحوه استفاده از دارایی های نامشهود در آینده، شرایط و چگونگی کاربرد و احصاء دارایی های نامشهود در آینده می باشد. بهترین نمونه از آن در نظر گرفتن بهترین شرایط برای ارزش گذاری دارایی نامشهود صرف نظر از تاریخچه آن و کاربردهای آن است. از طرف دیگر شرایطی که دارایی نامشهود برای آن ارزش گذاری می شود (مانند امور ورشکستگی) در شرایط و نحوه ارزش گذاری اهمیت دارد.

- استاندارد ارزش گذاری (ارزیابی)^{۲۱} – خریدار دارایی نامشهود کیست؟ این موضوع ارتباط ارزش گذاری صورت گرفته و مبلغی است که خریدار حاضر است بابت آن دارایی نامشهود پرداخت نماید. به این استاندارد ارزش مورد قبول بازار نیز اطلاق می شود. همان طور که در ادامه شرح داده خواهد شد، روش ارزش مورد قبول بازار یکی از بهترین و متداول ترین روش های ارزش گذاری دارایی – های نامشهود می باشد. آنچه که اهمیت دارد؛ آن است که صرف نظر از روشی که برای ارزش گذاری دارایی – های نامشهود بکار برده می شود مبلغ برآورد شده می بایست قابل دفاع و در نهایت برای خریدار آن دارایی، قابل قبول باشد.

لایه ی کاربرد (مشخصه های) دارایی های نامشهود

این لایه شامل آشنایی با سه مشخصه حقوقی، کسب و کار/ استراتژی و مالی دارایی نامشهود موضوع ارزش گذاری می باشد. خروجی این لایه برای لایه ی بالاتر در هرم ارزش گذاری، در نحوه برآورد ارزش دارایی نامشهود و شرایطی که می بایست لحاظ گردند و همچنین اعتبار ارزش گذاری صورت گرفته، بسیار اهمیت دارد.

^{۲۰} Premise

^{۲۱} Standards

کاربرد (مشخصه‌ی) حقوقی دارایی نامشهود

تمامی انواع دارایی‌های مشهود، نامشهود و مالکیت‌های فکری و معنوی دارای جنبه‌های قانونی مرتبط با دارنده‌ی آن دارایی‌ها می‌باشند. جنبه‌ی قانونی دارایی‌های نامشهود غیر از مالکیت فکری و معنوی مانند روابط مشتریان، نیروی کار و تجربه و تخصص نیروی انسانی و نظایر آن‌ها، از طریق قراردادهای و توافقنامه‌ها تامین می‌گردد. در مورد دارایی‌های نامشهود مالکیت فکری و معنوی که ارزش آن‌ها در خارج از کسب و کار مورد استفاده نزدیک به صفر و یا فاقد ارزش می‌باشند، داشتن مستندات ثبتي آن‌ها و در نظر گرفتن آن‌ها در کسب و کار برای ارزش‌گذاری، اهمیت دارد. در زیر انواعی از مشخصه‌های دارایی‌های نامشهود مالکیت فکری و معنوی آورده شده‌اند:

- مشخصه‌های قانونی و حقوقی دارایی‌های نامشهود ثبت اختراع

- اجزای اختراع ثبت شده و کاربرد آن در کسب و کار و نحوه ارتباط آن با سایر عوامل
- محدودیت زمانی اعتبار اختراع ثبت شده^{۲۲}
- حق خرید/فروش و استفاده از اختراع ثبت شده برای ثبت‌کننده و مالک اختراع^{۲۳}
- ادامه‌دار بودن اختراع و منجر شدن به ثبت اختراعات جدید^{۲۴}
- مخدوش شدن و ضرر و زیان ناشی از استفاده غیر مجاز از اختراع ثبت شده
- جایگاه اختراع ثبت شده در زنجیره ارزش‌آفرینی کسب و کار و نقش آن در ایجاد مزیت رقابتی
- اختراع ثبت شده برای بیش از یک شیوه برای ماشین‌آلات، فرایندها و محصولات که منجر به افزایش امنیت و حفاظت از مزیت رقابتی ایجاد شده توسط آن اختراع می‌شود

- مشخصه‌های قانونی دارایی‌های نامشهود اسرار تجاری

- میزان ارزش‌آفرینی آن در طی زمان (آیا هم‌چنان دارای ارزش رقابتی سابق است؟)
- شرایط و چارچوبی که برای حفظ اسرار تجاری می‌بایست رعایت شود. هر اندازه حفظ اسرار تجاری دشوارتر باشد در میزان ارزش‌گذاری آن نقش خواهد داشت.
- مهندسی معکوس و بررسی امکان دسترسی غیرمجاز به منظور تشخیص امکان سرقت اسرار تجاری توسط سایرین و تاثیر این احتمال در اعتبار ارزش‌گذاری دارایی نامشهود
- هر اندازه دارایی نامشهود اسرار تجاری پیچیده‌تر باشد، امکان بهره‌برداری غیرمجاز و سرقت آن توسط سایر کسب‌وکارها دشوارتر خواهد بود.

- مشخصه‌های قانونی دارایی نامشهود حق انتشار

- عمر نویسنده / پدیدآورنده + ۳۰ سال اعتبار حق انتشار

^{۲۲} این زمان برای ثبت اختراعات ۱۰ سال بوده که ۱۰ سال دیگر قابل تمدید می‌باشد. جمعا زمان عدم افشای اختراع ثبت شده بیست سال می‌باشد.

^{۲۳} تا فرجه‌ی زمانی عدم افشا، اختراع ثبت شده، ملکیت اختراع و منافع آن متعلق به دارنده حق ثبت اختراع می‌باشد.

^{۲۴} زمان عدم افشا برای هر اختراع، از تاریخ ثبت اختراع (همین‌طور برای ثبت اختراعات جدید) در نظر گرفته می‌شود.

- حق تکثیر، استفاده، توزیع و نشر اثر
- عدم مالکیت بخشی از اثر به دیگران، باعث افزایش ارزش دارایی نامشهود آن خواهد شد.
- امکان مهندسی معکوس در آن وجود دارد؟ در مورد نرم افزارهای رایانه ای احتمال مهندسی معکوس و ایجاد نرم افزار مشابه چقدر است؟
- مشخصه های قانونی دارایی نامشهود علائم تجاری
 - تا زمان وجود کسب و کار، علائم تجاری دارای ارزش می باشند. با گذشت زمان ارزش دارایی نامشهود آن تغییر می کند.
 - هرآنچه که تداعی کننده ی کسب و کار مورد نظر باشد، به عنوان علامت تجاری آن کسب و کار به شمار می آید. طراحی منحصر بفرد محصول، و یا رنگ متمایز در یک محصول
 - در صورت احراز مالکیت برای کلیه اجزا و طرح های مرتبط با علامت تجاری، ارزش دارایی نامشهود آن افزایش می یابد.
 - میزان شناخته شدن بودن و محبوبیت علامت تجاری در بازار کسب و کار مورد نظر چقدر است؟
 - هر اندازه سهم بازار کسب و کار مربوط به علامت تجاری بیشتر باشد، ارزش دارایی نامشهود آن نیز بیشتر خواهد بود.

مشخصه کسب و کار / استراتژی دارایی نامشهود

نهایتا ارزش دارایی نامشهود بصورت مستقیم یا غیرمستقیم تحت تاثیر نتایج حاصل از بهره وری اقتصادی آن، می باشد. نتایج اقتصادی حاصل در محیط کسب و کار؛ استراتژی یا شرایطی را مشخص می کنند که منجر به پیشرفت یا تضعیف موقعیت کسب و کار می شوند. فاکتورهای مطرح در مشخصه کسب و کار دارایی نامشهود عبارتند از:

- سربارها و عوامل بازدارنده در دستیابی به نتایج مورد نظر
- چرخه عمر بازار مصرف محصول یا خدمت
- بسته های خدماتی یا دارایی های دیگر
- محصولات و خدمات ارائه شده توسط سایر رقبا
- تنوع و تغییرات در مشتریان و تامین کنندگان
- قوانین و مقررات کسب و کار
- فناوری های جدید

مدل های ارزش افزینی مختلفی به منظور تحلیل و ارزیابی فاکتورهای موجود در مشخصه های کسب و کار دارایی های نامشهود وجود دارند، که از آن جمله می توان به مدل های زیر اشاره نمود:

- مدل ارزش آفرینی پورتر (مدل ارزش آفرینی مجازی پورتر)^{۲۵}

- مدل شبکه ارزش^{۲۶}

- مدل فروشگاه ارزش^{۲۷}

مهمترین خروجی تحلیل مشخصه های کسب و کار دارایی های نامشهود، دستیابی به میزان تاثیر دارایی نامشهود در ایجاد ارزش آفرینی و درآمد پایدار در کسب و کار می باشد. از آنجایی که فعالیت های نوآورانه، دانش بنیان در کسب و کارهای مشابه وجود نداشته و می تواند به عنوان یک عامل موثر و رقابتی در ارزش آفرینی کسب و کار در نظر گرفته شوند بنابراین دارایی های نامشهود مبتنی بر ایده های نوآورانه و دانش بنیان در زنجیره ی ارزش کسب و کار، از مهمترین عوامل ایجاد ارزش و درآمد به شمار می آیند.

مشخصه مالی دارایی نامشهود

هدف از این مشخصه برآورد میزان نقش و تاثیر دارایی نامشهود در زنجیره ارزش محصول یا ارائه خدمات در کسب و کار و تا حد امکان رسیدن به ارقام برآوردی و پیش بینی های صحیح و قابل استناد می باشد. این مشخصه ها عموماً شامل موارد زیر می باشند:

- گزارش و اطلاعات مالی مانند: درآمد، هزینه ها، سرمایه گذاری ها
 - اطلاعات استراتژیک مانند: قیمت رقابتی، صرفه جویی در هزینه ها، افزایش سرمایه گذاری (با استفاده از سرمایه ذخیره شده)
 - سایر عوامل مالی که بصورت مستقیم یا غیرمستقیم بر ایجاد ارزش در کسب و کار از طریق دارایی های نامشهود آن، تاثیر می گذارند.
- مشخصه های مالی، بصورت مستمر از طریق متدلوژی های ارزش گذاری دارایی های نامشهود که در ادامه شرح داده می شوند، مورد استفاده قرار می گیرند.
- سوالات متداول و مطرح در خصوص مشخصه های مالی دارایی های نامشهود عبارتند از:
- درآمدها، هزینه ها و سرمایه گذاری مورد نیاز برای تجاری سازی دارایی نامشهود کدامند؟

^{۲۵} این مدل برای کسب و کارهایی که درآمذایی در آن ها از طریق تولید محصول و یا ارائه ی خدمتی (البته بادر نظر گرفتن محدودیت های این مدل در کسب و کارهای خدمتی) صورت می گیرد، مورد استفاده قرار می گیرد. مجموعه ای از فعالیت های اصلی و با پشتیبانی فعالیت های فرعی منجر به ایجاد درآمد و ارزش آفرینی در این مدل از زنجیره ی ارزش می گردد. مدل زنجیره ی ارزش مجازی پورتر برای کسب و کارهای فعال در فضای مجازی و اینترنت بکار برده می شود.

^{۲۶} در شبکه ارزش، درآمذایی از طریق فعالیت های انجام شده در برقراری ارتباط فیما بین سازمان ها و سهولت مبادلات فیما بین کاربران، ایجاد می شود. واژه ی “شبکه” در این مدل تأکیدی بر نقش حیاتی تشخیص ارزش ایجاد شده برای گروه مشتریان مخاطب و شبکه ی مشتریان که با یکدیگر در ارتباط می باشند، است. از جمله کسب و کارهای مطرح در این مدل می توان به شبکه های اجتماعی، تارنماهای عرضه ی محصولات و یا ارائه ی خدمات و نظایر آن ها اشاره نمود.

^{۲۷} مدل فروشگاه ارزش در در بازار یکطرفه ی فعالیت می کند که ویژگی اصلی آن استفاده از فناوری تخصصی و ارائه اطلاعات مورد نیاز کاربر و یا به منظور حل مشکل او می باشد. در مدل فروشگاه ارزش، ارزش آفرینی بجای فروش خدمات با نرخ های پایین به مشتری، از طریق ارائه راه حل مشخصی برای حل مسئله ی مشتری، ایجاد می شود.

- زمان مورد نیاز برای تجاری‌سازی کسب و کار با استفاده از ارزش‌آفرینی دارایی نامشهود چه مقدار است؟
- تخمین هزینه سایر انتخاب‌های تجاری‌سازی کسب و کار و بازار رقابت محصول و خدمات چه میزان است؟
- نرخ و زمان برگشت سرمایه‌گذاری در تجاری‌سازی دارایی نامشهود (ارزش مورد انتظار از سرمایه‌گذاری صورت گرفته) چه میزان است؟
- تاثیر تجاری‌سازی دارایی نامشهود بر روی سرمایه‌گذاری صورت گرفته، شناخت مبالغ دریافتی‌ها و پرداختی‌ها

مشخصه‌های مالی دارایی‌های نامشهود کدامند؟ بطور معمول می‌بایست چرخه‌ی عمر دارایی را شامل شود.

لایه‌ی متدلوژی (روش) ارزش‌گذاری دارایی نامشهود

فاکتورهای متعددی در ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود و ضرورت پرداختن به آن دخیل می‌باشند، از آن جمله می‌توان به افزایش نرخ ادغام و استحصال دارایی‌های شرکت‌ها، عرضه شرکت‌ها در بورس (شرکت‌های سهامی عام)، تامین سرمایه توسط سرمایه‌گذاران. علاوه بر آن، عملیات داخلی شرکت، مانند انتقال سرمایه، واگذاری و یا بخشش دارایی‌های فکری و معنوی، و انتقال سایر دارایی‌ها؛ موجب احساس نیاز بیشتر به این نوع از ارزش‌گذاری شده‌است.

هنگام ارزش‌گذاری دارایی‌های فکری/ معنوی یا سایر دارایی‌های نامشهود، با توجه به اطلاعات موجود و شرایط فعلی ارزیابی، تمامی روش‌های متداول ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود را در نظر بگیرید. این کار به‌شما امکان انتخاب بهترین روش و یا روش‌ها را خواهد داد. در حالت معمول، روش‌های مورد استفاده برای ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، شامل اجزای مشترکی با آنچه در ارزش‌گذاری دارایی‌های مشهود بکار می‌روند، می‌باشد، مانند ارزش‌گذاری ملک و ساختمان. مهم‌ترین تفاوت این است که در اکثر موارد، در مقایسه با ارزش‌گذاری دارایی‌های مشهود اطلاعات ضروری کمتری در دسترس می‌باشند، مانند یافتن اطلاعات نقل و انتقال قابل مقایسه یا اطلاعات آزمایشی که به‌عنوان مبانی ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود مورد نیاز است.

با استفاده از هرم ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود و از طریق دستیابی به اطلاعات صحیحی از لایه‌های مبانی و مشخصه‌های قانونی، کسب و کار و مالی دارایی نامشهود مورد نظر، می‌توانید روش مناسبی را برای ارزش‌گذاری دارایی نامشهود در کسب و کار موضوع ارزیابی، انتخاب نمایید.

چهار رویکرد ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود عبارتند از:

(۱) رویکرد محاسبه ارزش مالی جایگزین^{۲۸} (هزینه) – این روش مبتنی بر برآورد هزینه‌ی صورت گرفته برای

ایجاد دارایی نامشهود می‌باشد. به‌عنوان مثال می‌توان هزینه‌ی تحقیق و توسعه برای تولید محصول و یا

^{۲۸} Cost approach

رسیدن به یک ایده‌ی نوآورانه و ثبت اختراع را نام برد. از رویکردهای مشابه این روش می‌توان به روش هزینه‌ی جایگزین^{۲۹} و بازتولید (بازایجاد)^{۳۰} دارایی نامشهود اشاره نمود.

۲) رویکرد محاسبه ارزش بازار^{۳۱} (ارزش منصفانه بازار) – این روش مبتنی بر برآورد ارزش یک دارایی نامشهود در مقایسه با دارایی‌های مشابه با آن (که اخیراً معامله شده و یا ارزش‌گذاری شده)، در بازار می‌باشد. از جمله مراجع دیگر در رسیدن به این ارزش، بررسی بازار سرمایه و بورس‌های معتبر می‌باشد. آنچه که در رسیدن به ارزش بازار دارایی‌های نامشهود اهمیت دارد، توجه به شرایط دارایی نامشهود، ملاحظات مربوط به آن و طول عمر دارایی نامشهود موضوع مقایسه ارزش، می‌باشد.

۳) رویکرد محاسبه درآمد^{۳۲} – این روش مبتنی بر رسیدن به برآوردی از درآمدزایی دارایی‌های نامشهود موضوع ارزش‌گذاری در یک بازه‌ی زمانی آتی در کنار رسیدن به برآوردی از هزینه‌های مربوط به آن و درنهایت رسیدن به سود خالص آتی حاصل از دارایی نامشهود می‌باشد. با محاسبه‌ی نرخ تنزیل مناسب با شرایط کسب و کار و دارایی نامشهود و ریسک‌پذیری مطرح، و کسر مالیات و سایر هزینه‌های سربار و قانونی مطرح، می‌توان به ارزش حال سود خالص آتی دست یافت. این ارزش حال سود خالص آتی، ارزش دارایی نامشهود موضوع برآورد خواهد بود. آنچه که در این روش اهمیت دارد، استفاده از اطلاعات، مستندات و تحلیل مناسب بازار و سایر محصولات و کسب و کارهای رقیب برای دستیابی به ارقام برآوردی صحیح و قابل تحقق می‌باشد^{۳۳}.

۴) رویکرد برگرفته از میزان محبوبیت و شناخت^{۳۴} (برند) – این روش مبتنی بر نقش برند بر میزان ارزش – آفرینی کسب و کار و درآمدزایی آن می‌باشد. در این روش با رسیدن به برآوردی از نقش برند در رسیدن به سهم بازار و ایجاد مزین رقابتی در مقایسه با سایر محصولات، خدمات و کسب و کارهای مشابه، سعی در رسیدن به ارزش دارایی نامشهود ناشی از برند داریم (در این رویکرد، با استفاده از اطلاعات مشتریان در دسترس، بررسی و ارزیابی پارامترها مطرح در بازاریابی، تبلیغات، شبکه‌های اجتماعی و موتورهای جستجو، سعی در رسیدن به نقش برند در میزان درآمدزایی کسب و کار داریم). از رویکردهای دیگر در برآورد ارزش دارایی نامشهود ناشی از برند، استفاده از برآورد ارزش برندهای مشابه با کسب و کار موضوع ارزش‌گذاری می‌باشد (در این رویکرد توجه به ارزش برند و شرایط کسب و کارهای موضوع مقایسه و رسیدن به برآورد صحیح، از اهمیت زیادی برخوردار است).

^{۲۹} هزینه‌ی مورد نیاز برای جایگزینی دارایی نامشهود موضوع ارزش‌گذاری – Replacement Cost

^{۳۰} هزینه‌ی مورد نیاز برای بازتولید دارایی نامشهود موضوع ارزش‌گذاری – Reproduction Cost

^{۳۱} Market approach

^{۳۲} Income approach

^{۳۳} از دیگر روش‌های مطرح در مدل درآمدی می‌توان به روش‌های DCF Perpetuity, DCF – GMV Multiple, DCF – Revenue Multiple, EBTDA Multiple و P/E Multiple اشاره نمود.

^{۳۴} Relief-from-royalty approach

پس از آشنایی با رویکردهای مطرح در ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، در ادامه پاره‌ای از دستورالعمل‌ها و ملاحظات دستگاه‌های قانون‌گذار و مرتبط با موضوع ارزش‌گذاری‌های دارایی‌های نامشهود آورده شده است.

دستورالعمل‌ها و ابلاغ‌های سازمان‌های مرتبط با موضوع ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود

توجه به این دستورالعمل‌ها و ابلاغ‌های سازمان قانون‌گذار و مرتبط با موضوع ارزش‌گذاری در ارائه‌ی نظریه‌های کارشناسی در این حوزه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بدیهی است گزارش کارشناسی رسمی دادگستری در موضوع ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، صرف‌نظر از روش‌های مورد استفاده و ارزیابی‌های صورت گرفته، می‌بایست منطبق با آخرین دستورالعمل‌ها و ابلاغ‌های قانونی در این حوزه تهیه و ارائه شوند. در ادامه سعی شده تا بخش‌هایی از یک مورد دستورالعمل‌ها و یک مورد از استانداردهای این حوزه شرح داده شوند:

فرازی از آیین‌نامه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در طرح‌های سرمایه‌گذاری (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۲۰۷۰۰/۲/۵۳۴۶۱ هـ مورخ ۱۳۹۶/۲/۲۵)^{۳۵}

مفادی از آیین‌نامه مرتبط با موضوع شیوه‌نامه ارائه‌ی نظریه‌های کارشناسی بشرح زیر آورده شده است:

دارایی نامشهود: دارایی غیر پولی که ماهیت عینی ندارد و از حقوق قراردادی یا سایر حقوق قانونی ناشی می‌شود، صرف‌نظر از این که چنین حقوقی قابل انتقال یا جداسازی باشد یا نباشد.

ارزش‌گذاری: فرآیند برآورد کمی ارزش اقتصادی دارایی‌های نامشهود که براساس یکی از روش‌های علمی و کاربردی معتبر ارزش‌گذاری صورت می‌پذیرد.

کارشناس: کارشناس رسمی ارزش‌گذاری که مطابق ضوابط مربوط، دارای صلاحیت ارزش‌گذاری در رشته خود باشد.

هیئت کارشناسان: هیئت متشکل از چند کارشناس که حسب مورد از رشته‌های یکسان یا متفاوت، مطابق ضوابط تشکیل می‌شود.

متقاضی: هر شخص حقوقی که به گزارش ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود نیاز دارد.

اصول و روش‌های ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود بشرح زیر است:

- ارزش‌گذاری باید با رعایت اصول محرمانگی، شفافیت، بی‌طرفی و اجتناب از تعارض منافع و براساس مطالعات بازار داخلی و بین‌المللی، تحلیل مالی، تجاری و اقتصادی و ارزیابی ابعاد فناورانه و محاسبه ریسک (خطر) های مربوط باشد و کیفیت و کمیت داده‌ها و اطلاعات، منبع، مستندات، هدف ارزش‌گذاری و روش‌های استفاده شده به‌سور مستند تشریح شود.

^{۳۵} هیات وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۲/۱۷ به پیشنهاد شماره ۷۰۸۶۵۷ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۰ سازمان برنامه و بودجه کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در طرح‌های سرمایه‌گذاری را تصویب نمود.

- ارزش گذاری دارایی های نامشهود نباید با استانداردهای حسابداری الزام آور مغایر باشد و باید متناسب با نوع، ماهیت و هدف تعیین شده برای ارزش گذاری، براساس یک یا ترکیبی از روش های علمی و معتبر ارزش گذاری از جمله هزینه محور^{۳۶}، بازار محور^{۳۷} و درآمد محور^{۳۸} انجام شود.
- کلیه مصادیق مالکیت فکری از قبیل اختراع، طرح صنعتی، نام و علامت تجاری و آثار ادبی و هنری منوط به این که استفاده از آنها خلاف عرف و مقررات عمومی نباشد، قابل ارزش گذاری است ولی ارزش گذار موظف است در ارزیابی خود تطابق با قوانین جمهوری اسلامی ایران را لحاظ نماید.
- مراجع ذیصلاح صدور پروانه کارشناسی رسمی، نسبت به ایجاد یا بروزرسانی کامل رشته ها و صلاحیت های مرتبط با ارزش گذاری دارایی های نامشهود اقدام کرده و فهرست کارشناسان رسمی دارای صلاحیت در این زمینه را به صورت مستمر به روزرسانی و اعلام و برای کارشناسان رسمی به طور مستمر دوره های آموزشی، کارآموزی و بازآموزی تخصصی در زمینه ارزش گذاری دارایی های نامشهود همراه با طراحی عناوین، سرفصل ها و منابع مناسب علمی و کاربردی برگزار خواهند کرد.

فرازی از استاندارد ۱۷ سازمان حسابرسی (دارایی های نامشهود) (تجدید نظر شده ۱۳۸۶)^{۳۹}

پیش از پرداختن به تعدادی از الزامات مندرج در این استاندارد، ابتدا تعاریف مورد استفاده در آن بشرح زیر آورده شده است:

ارزش اقتصادی: خالص ارزش فعلی جریان های نقدی آتی ناشی از کاربرد مستمر دارایی از جمله جریان های نقدی ناشی از واگذاری نهایی آن.

ارزش باقیمانده: مبلغ برآوردی که واحد تجاری در حال حاضر می تواند از واگذاری دارایی پس از کسر مخارج برآوردی و واگذاری بدست آورد با این فرض که دارایی در وضعیت متصور در پایان عمر مفید باشد.

ارزش منصفانه: مبلغی است که خریداری مطلع و مایل و فروشنده ای مطلع و مایل می توانند در معامله ای حقیقی و در شرایط عادی، یک دارایی را در ازای مبلغ مزبور با یکدیگر معامله کنند.

استهلاک: تخصیص سیستماتیک مبلغ استهلاک پذیر یک دارایی طی عمر مفید آن.

بهای تمام شده: مبلغ وجه نقد یا معادل نقد پرداختی یا ارزش منصفانه سایر مابه ازاهایی که جهت تحصیل یک دارایی در زمان تحصیل یا ایجاد آن، واگذار شده است، یا حسب مورد، مبلغی که در زمان شناخت اولیه براساس الزامات خاص سایر استانداردهای حسابداری، به آن دارایی تخصیص یافته است (مانند مخارج تامین مالی).

^{۳۶} Cost Approach

^{۳۷} Market Approach

^{۳۸} Income Approach

^{۳۹} استاندارد حسابداری شماره ۱۷ با عنوان دارایی های نامشهود که در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۳۰ توسط مجمع عمومی سازمان حسابرسی تصویب شده است، جایگزین استاندارد حسابداری شماره ۱۷ قبلی و همچنین استاندارد حسابداری شماره ۷ با عنوان حسابداری مخارج تحقیق و توسعه می شود و الزامات آن در مورد صورت های مالی که دوره مالی آن ها از تاریخ ۱۳۸۶/۱/۱ و بعد از آن شروع می شود، لازم الاجرا است.

تحقیق: پژوهشی نو و برنامه‌ریزی شده است که با هدف کسب دانش علمی یا فنی جدید انجام می‌شود.

توسعه: بکارگیری دستاوردهای تحقیقاتی یا سایر دانش‌ها در قالب یک برنامه یا طرح برای تولید موارد، تجهیزات، محصولات، فرایندها، سیستم‌ها یا خدمات جدید، یا بهسازی اساسی مواردی که قبلاً تولید یا ارائه گردیده و یا استقرار یافته است، پیش از آغاز تولید یا کارکرد تجاری.

دارایی: حقوق نسبت به منافع اقتصادی آتی یا سایر راه‌های دستیابی مشروع به آن منافع که در نتیجه معاملات یا سایر رویدادهای گذشته به کنترل واحد تجاری، در آمده است.

دارایی نامشهود: یک دارایی قابل تشخیص غیرپولی و فاقد ماهیت عینی.

عمر مفید: عبارت است از:

الف - مدت زمانی که انتظار می‌رود یک دارایی، مورد استفاده واحد تجاری قرار گیرد یا

ب - تعداد تولید یا سایر واحدهای مقداری مشابه که انتظار می‌رود در فرایند استفاده از دارایی توسط واحد تجاری تحصیل شود.

ویژگی‌های دارایی نامشهود: واحدهای تجاری معمولاً منابعی را صرف تحصیل، توسعه، نگهداری و بهبود دارایی‌های نامشهود از قبیل دانش فنی یا علمی، طراحی و اجرای سیستم‌های جدید، حق امتیاز و علائم تجاری می‌کنند. نمونه‌های رایج از سرفصل‌های کلی فوق، نرم‌افزار رایانه‌ای، حق اختراع، حق تالیف، حق تکثیر یا نمایش فیلم‌های سینمایی و ویدیویی، سرقفلی محل کسب (حق کسب و پیشه یا تجارت)، حق استفاده از خدمات عمومی، حق امتیاز تولید یا خدمات است.

ماهیت غیرعینی: دارایی‌های نامشهود با تکیه بر ماهیت غیرعینی و غیرپولی آن تعریف می‌شود. بدین ترتیب اقلامی از قبیل حساب‌های دریافتنی در زمره این دارایی‌ها قرار نمی‌گیرند.

قابلیت تشخیص: طبق تعریف، دارایی نامشهود قابل تشخیص است، یعنی می‌توان آن را از سرقفلی واحد تجاری متمایز کرد (از قبیل حق اختراع و حق تالیف). بدین ترتیب سرقفلی واحد تجاری که از کل واحد تجاری یا سالی دارایی‌های واحد تجاری قابل تشخیص نیست به‌عنوان دارایی نامشهود شناسایی نمی‌شود. حتی اگر دارای منافع اقتصادی آتی باشد. منافع اقتصادی آتی ممکن است از هم‌افزایی دارایی‌های قابل تشخیص تحصیل شده یا دارایی‌های حاصل شود که به‌صورت جداگانه حائز معیارهای شناخت در صورت‌های مالی نیستند. با این حال واحد تحصیل‌کننده مبالغی را بابت آن‌ها در ترکیب تجاری می‌پردازد. یک دارایی هنگامی معیار قابلیت تشخیص را در تعریف دارایی نامشهود احراز می‌کند که یکی از شرایط زیر را داشته باشد:

الف - جداسدنی باشد، یعنی بتوان آن را به‌منظور فروش، انتقال، اعطای حق امتیاز، اجاره یا مبادله (به-

صورت جداگانه یا همراه یک قرارداد، دارایی یا بدهی مرتبط) از واحد تجاری جدا کرد، یا

ب - از حقوق قراردادی یا سایر حقوق قانونی ناشی شود، صرف‌نظر از این‌که آیا چنین حقوقی قابل

انتقال یا جداسدنی از واحد تجاری یا سایر حقوق و تعهدات باشد یا خیر.

یک قلم دارایی نامشهود باید تنها زمانی شناسایی شود که:

الف - جریان منافع اقتصادی آتی دارایی به درون واحد تجاری محتمل باشد، و

ب - بهای تمام شده دارایی به گونه‌ای اتکاپذیر قابل اندازه‌گیری باشد.

جریان منافع اقتصادی آتی مرتبط با دارایی نامشهود به درون واحد تجاری؛ تنها هنگامی محتمل است که واحد تجاری بتواند با دلایل کافی نشان دهد:

الف - دستیابی به خالص جریان ورودی منافع اقتصادی آتی دارایی به درون واحد تجاری امکان‌پذیر

است،

ب - توانایی و قصد استفاده از دارایی نامشهود را دارد، و

ج - به منابع فنی و مالی کافی برای کسب منافع اقتصادی آتی دارایی دسترسی دارد.

محتمل بودن منافع اقتصادی آتی باید با استفاده از مفروضات معقول و دارای پشتوانه که معرف بهترین برآورد مدیریت از وقوع یک سری شرایط اقتصادی محتمل در طول عمر مفید دارایی است، توسط واحد تجاری ارزیابی شود. ارزیابی مزبور مستلزم بکارگیری قضاوت بر مبنای شواهد موجود در زمان شناخت اولیه است. در این مورد اهمیت بیشتر باید به شواهدی داده شود که به‌طور بی‌طرفانه قابل تایید باشد.

همچنین در همین استاندارد آمده است که یک دارایی نامشهود به هنگام شناخت اولیه به بهای تمام شده اندازه‌گیری می‌شود.

در مورد دارایی نامشهودی که در ترکیب تجاری حاصل می‌شود، بهای تمام شده آن دارایی نامشهود، ارزش منصفانه آن در تاریخ تحصیل می‌باشد.

همواره یکی از مهمترین چالش‌ها در ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، احصاء و طبقه‌بندی دارایی‌های نامشهود کسب و کار موضوع ارزش‌گذاری و در ادامه انتخاب روش مناسب در برآورد ارزش آن دارایی‌ها می‌باشد. هراندازه که شناخت و تحلیل کسب و کار مناسب‌تر و مبتنی بر اطلاعات و مستندات تایید شده و برگرفته شده از مراجع رسمی صورت گرفته باشد، می‌توان انتظار رسیدن به برآورد ارزش صحیح و قابل دفاع را داشت.

از آنجایی که دسترسی به نتایج ارزش‌گذاری‌های دارایی‌های نامشهود صورت گرفته و اطلاع از شرایط، تاریخ و محدودیت‌های ارزش‌گذاری صورت گرفته می‌تواند ضمن کمک به ارائه نظریه‌های کارشناسی صحیح، استنادپذیر و قابل دفاع در راستای پرهیز از بروز اختلاف فاحش در گزارش‌های کارشناسی ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود بسیار موثر باشد. از این رو در ادامه سعی شده تا کاربرگ نمونه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود و بارگذاری اطلاعات داخل آن شرح داده شوند.

بارگذاری اطلاعات گزارش کارشناسی در کاربرگ نمونه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود

کاربرگ ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود با هدف امکان دسترسی به نتایج، داده‌ها و اطلاعات گزارش‌های کارشناسی صورت گرفته در رشته‌های مختلف کارشناسی طراحی شده است. ضروری است به‌منظور تلاش در ایجاد

یک بانک اطلاعاتی از اطلاعات گزارش های کارشناسی، ضمن دقت در ورود اطلاعات کاربرگ؛ از هرگونه پیش- قضاوتی و ارائه ی اطلاعات غیر معتبر و غیر مستند پرهیز شود. کاربرگ از اطلاعات کلی زیر تشکیل شده است:

- موضوع ارزش گذاری به همراه رشته های کارشناسی
 - انواع دارایی های نامشهود به تفکیک هر رشته کارشناسی
 - رویکرد ارزش گذاری مورد استفاده در مورد هر دارایی و به تفکیک
 - تاریخ ارزش گذاری
 - شرایط موثر در ارزش گذاری؛ مانند طول عمر دارایی و سایر شرایط
 - خلاصه ی جمع بندی گزارش کارشناسی (متن جمع بندی گزارش کارشناسی)
 - مستندات و اطلاعات مورد استفاده در ارزش گذاری (بارگذاری اطلاعات و مستندات مورد استفاده در ارزش گذاری صورت گرفته)
 - دریافت کلیدواژه های پیشنهادی در موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود (هدف جمع آوری و طبقه بندی کلیدواژه های این حوزه به منظور استفاده در هوشمندسازی ارجاعات کارشناسی و انتخاب رشته و صلاحیت های کارشناسی مناسب می باشد)
- نمونه ی کاربرگ طراحی شده در این خصوص (برای ارزش گذاری و در رشته کارشناسی رایانه و فناوری اطلاعات) در پیوست شیوه نامه ارائه شده است.

انتخاب کارشناس یا هیئت کارشناسی برای اجرای موضوع ارزش گذاری دارایی های نامشهود

یکی از مهمترین نکات در ارزش گذاری دارایی های نامشهود و درکنار استفاده از روش ها و الگوهای استاندارد و پذیرفته شده استفاده از کارشناسان دارای صلاحیت دارایی نامشهود در رشته های کارشناسی با هدف احصاء دارایی های نامشهود در آن حوزه و استفاده از مناسب ترین روش (روش ها) برای ارزش گذاری دارایی های نامشهود می باشد. با توجه به این که دریافت این صلاحیت در رشته های مختلف مستلزم دارابودن کلیه ی صلاحیت ها نبوده (پیش نیاز این صلاحیت در خصوص هر رشته توسط کمیسیون محترم صلاحیت های شورای عالی تعیین و ابلاغ می شود)، لذا کارشناسانی که این صلاحیت را اخذ نموده اند تنها مجاز به ارائه ی نظریه های کارشناسی ارزش گذاری دارایی های مشهود می باشند که محدوده ی صلاحیت های موجود آن ها را شامل می گردد. به این معنی که اگر تحلیل و بررسی موضوع ارزش گذاری و احصاء و طبقه بندی انواع دارایی های نامشهود، مستلزم در اختیار داشتن صلاحیت هفتم و هشتم کارشناسی در رشته ای است که کارشناس فاقد آن می باشد، علی رغم دارابودن صلاحیت ارزش گذاری دارایی های نامشهود، کارشناس مجاز به انجام آن نمی باشد.

از سوی دیگر در بسیاری از موارد ارائه‌ی نظریه‌های کارشناسی ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، مستلزم حضور کارشناسانی از بیش از یک رشته و اجرای موضوع کارشناسی توسط هیئت کارشناسی می‌باشد.

کمیسیون مشورتی فنی و تخصصی ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود آمادگی دارد تا ضمن دریافت نظرات و پیشنهادهای همکاران محترم، در خصوص مشورت و همفکری در ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، ارائه‌ی نظریه‌های کارشناسی و ممیزی آن‌ها، کمک و همکاری نماید.

با آرزوی موفقیت

مهرداد تاج‌بخش